

Niğde İli Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Mevcut Durumu, Başlıca Sorunları ve Çözüm Önerileri

Adnan Ünalın^{1*}, Uğur Serbester², Mahmut Çınar², Ayhan Ceyhan²
Ethem Akyol³, Ahmet Şekeroğlu⁴, Tahir Erdem⁵, Sadettin Yılmaz⁶

^{1*} Niğde Üniversitesi, Ulukışla Meslek Yüksekokulu, 51900 Ulukışla/Niğde, Türkiye

² Niğde Üniversitesi, Bor Meslek Yüksekokulu, 51700 Bor/Niğde, Türkiye

³ Niğde Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, 51240 Niğde, Türkiye

⁴ Niğde Üniversitesi, Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi, 51240 Niğde, Türkiye

⁵ Niğde Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği, 51100 Niğde, Türkiye

⁶ Niğde Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 51100 Niğde, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Geliş 04 Kasım 2013
Kabul 19 Aralık 2013
Çevrimiçi baskı, ISSN: 2148-127X

Anahtar Kelimeler:
Niğde
Süt sığırcılığı
Anket
Likert ölçeği

* Sorumlu Yazar:

E-mail: unalanadnan@gmail.com

Ö Z E T

Bu çalışma, Niğde ili süt sığırcılığı işletmelerinin bugünkü durumunun ortaya konulması, öncelikli sorunların tespiti ve bu sorunların çözümüne ilişkin çeşitli önerilerin geliştirilmesi amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada, ilin tamamını temsil edecek şekilde tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 95 süt sığırcılığı işletmesi örnek olarak alınmıştır. Analiz sonuçları; süt sığırcılığı yetiştiricilerin büyük bir kısmının (%60) ilköğretim mezunu, sığırcılık yapma süresinin ortalama 15,2 yıl olduğunu; işçilik olarak önemli oranda (%92) aile işgücünün kullanıldığını, sığırcılık olarak işletmelerin %54'ünün sadece Holstein, %19'unun Holstein ve Simental, %15'inin sadece Montofon, %6'sının sadece Simental, %4'ünün Holstein ve Montofon, %2'sinin de Montofon ve Simental yetiştirdiklerini; işletme başına ortalama hayvan sayısının 33 baş, sağmal inek sayısının ise 13 baş olduğunu, sağmal hayvan başına günlük ortalama süt veriminin ise 16,6 kg olduğunu göstermiştir. Yetiştiriciler, öncelikli sorunlar olarak sırasıyla yem ve işçilik gibi temel girdilerin pahalı olması, kesif yem temini, ürünlerin değer fiyattan satılmaması, kaba yem ve mera sorununu göstermişlerdir. Ayrıca, Likert ölçeği skorlarına göre yetiştiricilerin en fazla memnun oldukları ilk beş konunun sırasıyla; yetiştirilen hayvan ırkı (3,95), üyesi olunan yetiştirici örgütünün hizmetleri (3,94), sağmal işlemleri (3,76), buzağı doğum ve bakım işleri (3,74) ile kayıt tutma ve hayvan takip sisteminin (3,71) olduğu görülmüştür. Yetiştiriciler açısından memnuniyet düzeyi en düşük olan ilk beş konunun ise sırasıyla; sığırcılıkla ilgili Bakanlık politikaları (1,83), üretilen hayvanların satış fiyatı ve pazar durumu (1,96), üretilen sütün satış fiyatı ve pazar durumu (2,04), yem ve işçilik gibi temel girdilerin temini ve maliyeti (2,06) ile kredi ve finansal destekler (2,08) olduğu görülmüştür.

Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology, 1(2): 67-72, 2013

The Current Status, Main Problems and Solutions of Dairy Cattle Farms in Niğde

ARTICLE INFO

Article history:

Received 04 November 2013

Accepted 19 December 2013

Available online, ISSN: 2148-127X

Keywords:
Niğde
Dairy cattle
Survey
Likert scale

* Corresponding Author:

E-mail: unalanadnan@gmail.com

ABSTRACT

This study was conducted to determine the current status of dairy cattle farms in Niğde, to detect basic priority problems and to offer some solutions. In the study, representing all provinces, total 95 dairy farms selected by stratified and random sampling method was taken. The data obtained from the surveys in farms, face-to-face was used. The results showed that the large portion of dairy cattle breeders (60%) were primary school graduates, the average duration of cattle breeding was 15.2 years, a significant proportion of labor (92%) of family labor was used, 54%, 19%, 15%, 6%, 4% and 2% of farms reared only Holstein, Holstein and Simmental, only Brown Swiss, only Simmental, Holstein and Brown Swiss, and Simmental and Brown Swiss respectively, the average number of animals per farm was 33, the number of dairy cows was 13, the average daily milk yield per lactating cow was 16.6 kg. Farmers agreed that the most important problems were the high cost of basic inputs, concentrated feed problem, low cost of products sold, roughage and pasture problem. In addition, according to Likert scale, the most satisfied activities were reared cattle breed (3.95), breeder's organization services (3.94), milking process (3.76), calving and maintenance duties (3.74) and recording system (3.71). Beside, for the breeders, the worst issues were satisfied that Ministry policies about cattle breeding (1.83), sales price and the market situation of animals (1.96), sales price and the market situation of the milk (2.04), provision of essential inputs such as feed and labor costs (2.06), credit and financial support (2.08).

Giriş

Stratejik önemi yanında, ülkemizdeki kırsal nüfusun fazlalığı, geleneksel üretim anlayışı, yarattığı istihdam olanakları ve ekonomiye katkısı gibi birçok nedenle tarım, ülkemizde en önemli sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle sanayi sektörünün yeterince gelişmediği bölgelerde tarımın önemi daha da artmaktadır. Bu duruma paralel olarak Niğde bölgesinde de tarım, halkın birinci derecede geçim kaynağı durumundadır. Tarımın, ilin ekonomisine katkısı yaklaşık %38'dir. Niğde ilinin 2008 yılı tarımsal üretim değeri yaklaşık 1 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve bu değer yaklaşık %25'i hayvansal üretim değerinden, %75'i de bitkisel üretim değerinden oluşmuştur (URL, 2013).

Tarımsal üretim içinde hayvansal üretim, bu üretim kolu içinde de sığırcılık önemli bir paya sahiptir. Diğer hayvancılık kollarında olduğu gibi sığır yetiştiriciliğinde de temel amaç ekonomik olarak üretim ve/veya yetiştiricilik yapmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için öncelikli olarak verimler üzerinde etkili olan, ancak yetersiz veya olumsuz olduğu düşünülen bazı çevresel faktörler (bakım, besleme, barındırma, sağlık koruma vb.) iyileştirilmeli, yapılan iyileştirmelere rağmen istenilen verim seviyesine ulaşılamamışsa sürüdeki hayvanların genetik yapıları ıslah edilmeli veya bu uygulamaların her ikisi birlikte ele alınmalıdır. İstenilen üretim hedefi çoğu zaman ne çevresel koşulların ne de genetik yapının tek başına iyileştirilmesiyle yakalanabilir. Bu nedenle öncelikli olarak mevcut bölge ve işletme koşullarına uygun ırklar seçilmeli, aynı zamanda da bu ırklara uygun çevresel koşullar sağlanmalıdır (Ünalın, 2012). Konu damızlıkların verim seviyesi yani genetik kapasiteleri açısından ele alındığında, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sığır yetiştiricilerinin çoğunun yüksek süt verimli kültür ırklarından biri olan Holstein ırkını tercih ettikleri görülür (Ünalın, 2009). Ancak, süt sığırcılığında genel olarak kötü barındırma koşulları, yetersiz besleme, plansız çiftleştirme, hastalıklar ve üreme sorunları başlıca sorunlar olarak ortaya çıkmakta (Pekel ve Ünalın, 1997; Ünalın ve Cebeci, 2007), yüksek verimli kültür ırkı hayvanların yetiştirildiği işletmelerde ise bu sorunlar daha

da belirgin hale gelebilmektedir.

Niğde ilinde geçmişten bugüne yerli ırklar ile geleneksel ve küçük ölçekli olarak yapılan aile tipi süt sığırcılığı, özellikle son yıllarda yüksek verimli ırkların kullanıldığı bugün için sayıları yetersiz olsa da entansif üretimin yapıldığı ticari tipte büyük ölçekli işletmeler yönünde gelişmeye başlamıştır. İlde, kültür ırkı sığırların kullanımı son yıllarda önemli ölçüde artış göstermiştir. Niğde İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (URL, 2013) verilerine göre 1997 yılında toplam sığır varlığının yaklaşık %16'sı kültür ırkı, %40'ı yerli ırk iken, 2012 yılında bu oranlar kültür ırkı için %77,5'e yükselmiş yerli sığır ırkının oranı ise %1'in altına düşmüştür. (Çizelge 1). Ayrıca, İlin 1996 yılındaki 95.147 ton olan toplam inek sütü üretimi 2012 yılında yaklaşık 3,5 kat artarak 332.968 ton'a çıkmıştır (Çizelge 2).

Niğde ilinde sığırcılık işletmeleri daha çok süt sığırcılığı yönünde gelişmiş, ancak bu işletmelerden üretilen damızlık fazlası erkek hayvanların en önemli pazarı durumunda olan sığır besiciliği işletmeleri ise neredeyse hiç gelişmemiştir. Dolayısıyla, sığır yetiştiricilerin ana gelirlerini bugün için daha çok süt satışları oluşturmaktadır. Konu bu açıdan değerlendirildiğinde, yetiştiricilerin sahip oldukları sağmal hayvan sayısı ve özellikle de sağmal hayvan başına elde edilen süt miktarının artırılması ve kasaplık erkek hayvanların değerlendirilebileceği besicilik işletmelerinin kurulup yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Bu da ancak, çeşitli teşvik ve desteklemeler ile işletme büyüklüklerinin artırılması, yüksek süt ve et verimli ırkların kullanımı, uygun bakım, besleme, barındırma, sağlık koruma, ıslah ve yetiştirme yöntemlerinin yaygınlaştırılması ile mümkün görünmektedir.

Bugün için Niğde ili süt sığırcılığıyla ilgili olarak yapılan bilimsel araştırma sayısı son derece yetersizdir. Bu çalışmayla, hem bu alandaki literatüre katkı sağlanması hem de ildeki süt sığırcılığı işletmelerinin bugünkü durumunun ortaya konularak, öncelikli sorunların tespiti ve bu sorunların çözümüne ilişkin çeşitli önerilerin getirilmesi amaçlanmıştır.

Çizelge 1. Niğde ili büyükbaş hayvan varlığı (1997-2012)

	1997		2000		2004		2008		2012	
	Baş	%	Baş	%	Baş	%	Baş	%	Baş	%
Yerli Irk	25.625	39,96	17.294	26,01	7.444	13,77	4.205	6,99	1.135	0,91
Melez	28.348	44,21	32.424	48,77	22.938	42,44	17.972	29,90	26.820	21,55
Kültür Irkı	10.101	15,75	16.744	25,18	23.627	43,72	37.902	63,07	96.502	77,53
Manda	46	0,08	15	0,04	32	0,07	11	0,04	17	0,01
Toplam	64.120	100,00	66.477	100,00	54.041	100,00	60.090	100,00	124.474	100,00

Çizelge 2. Niğde ili bazı hayvansal ürün istatistikleri (2012)

Hayvansal Ürünler / Türler		Toplam (ton)	(%)
Süt	Sığır	332.968	96
	Koyun-Keçi	14.209	4
	Toplam	347.177	100
Et	Sığır	2.536	69
	Koyun-Keçi	1.145	31
	Toplam	3.681	100
Deri	Sığır	9.754	16
	Koyun-Keçi	51.969	84
	Toplam	61.723	100

Materyal ve Yöntem

Çalışmada, ilin tamamını temsil edecek şekilde tabakalı (ilçeler) örnekleme yöntemiyle tesadüfi olarak seçilen toplam 95 süt sığırcılığı işletmesi (İl merkez: 40, Bor: 30, Ulukışla: 11, Altınhisar: 8 ve Çiftlik: 6) örnek olarak alınmıştır. İşletmeler hem sağmal hayvan kapasitelerine göre küçük (1-9 baş sağmal olan toplam 48 işletme), orta (10-29 baş sağmal olan toplam 39 işletme) ve büyük (30 baş ve üzeri sağmal olan toplam 8 işletme) işletmeler şeklinde hem de genel olarak incelenmiştir.

Belirlenen bu işletmelerde 2013 yılı içinde yüz-yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Anket soruları, süt sığırcılığı işletmelerinin genel yapısı ile temel işletme ve yetiştirme faaliyetlerini ortaya koyabilecek ve ayrıca yetiştiricilerin öncelikli sorunları ile memnuniyet durumlarını (Likert ölçeği: 1: hiç memnun değilim-çok kötü, 2: memnun değilim-kötü, 3: kararsızım-orta, 4: memnunum-iyi, 5: çok memnunum-çok iyi) ölçebilecek şekilde belirlenmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir (SPSS, 2004).

Niğde ili Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinden edinilen bilgilere göre ilde 2013 yılı itibarıyla süt sığırcılığı yapan toplam işletme sayısı 2404'tür. Bu popülasyon büyüklüğünde, %10 örnekleme hatası ve %95 güven düzeyinde yapılacak bir çalışma için alınması gerekli örnek sayısı aşağıda verilen formül (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004) kullanılarak 92 olarak hesaplanmış, ancak hatayı biraz daha düşürmek için bu sayı 95 olarak alınmıştır.

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2.(N-1) + t^2.p.q}$$

n: örnek büyüklüğü

N: Popülasyon büyüklüğü (2404)

t: %95 güven aralığında t cetvel değeri (1,96)

p: 0,5 (%50 görülme sıklığı)

q: 0,5 (%50 görülmememe sıklığı)

d: Örnekleme hatası (0,10)

Bulgular ve Tartışma

İncelenen işletmelerde süt sığırı yetiştiricilerin büyük bir kısmının (%60) ilkökul mezunu olduğu, işçilik olarak önemli oranda (%92) aile işgücünün kullanıldığı, sığır ırkı olarak işletmelerin %54'ünde sadece Holstein, %19'unda Holstein ve Simental, %15'inde sadece Montofon, %6'sında sadece Simental, %4'ünde Holstein ve Montofon, %2'sin de Montofon ve Simental yetiştirildiği, yem bitkisi olarak daha çok arpa, mısır ve yonca ekildiği; üye olunan yetiştirici örgütü olarak daha çok (%81) damızlık sığır yetiştiricileri birliğinin (DSYB), ahır tipi olarak kapalı sistemin (%49), ahır tabanında ise daha çok (%66) betonun tercih edildiği, ahırlarda altlık olarak genellikle hiç bir şey (%47) kullanılmadığı, gübrenin önemli ölçüde (%35) altlık olarak düşünüldüğü, gübrenin genellikle (%59) ahır içinde biriktirerek toplandığı, kaba yem ihtiyacının önemli bir kısmının (%66) işletme dışından, kesif yemin ise yine önemli bir kısmının (%80) yem fabrikalarından temin edildiği, hayvan beslemede yetiştiricinin büyük bir kısmının (%82) kendi bilgisine göre besleme yaptığı, barınma döneminde hayvanların su ihtiyaçlarının büyük oranda (%60) şebeke suyundan

karşılandığı, mera döneminde öncelikli olarak dere suyundan (%33) yararlanıldığı, ağız sütünün buzağılara daha çok biberonla (%68) verildiği, sağımın önemli oranda (%82) mobil süt sağım makinalarıyla yapıldığı, sütün büyük bir kısmının (%44) plastik bidonlarda depolandığı ve süt fabrikalarında (%74) değerlendirildiği, sütün büyük bir kısmının (%73) süt toplayıcısına satıldığı, işletmelerin önemli bir kısmında (%61) mastitis kontrolü yapılmadığı, veteriner hekim kontrolünün daha çok (%56) ihtiyaç olduğunda yaptırıldığı, bilgi desteğinin daha çok (%67) DSYB'den alındığı saptanmıştır. Ayrıca, yapılan istatistik analizler sonucu bu çalışmadan elde edilen işletme başına hayvan sayılarına ilişkin istatistikler, işletmelerin diğer bazı özelliklerine ait istatistikler, Evet/Hayır şeklinde alınan cevaplara ilişkin oranlar, sığır yetiştiricileri açısından öncelikli olan ve olmayan konular ile memnun olunan ve olunmayan konulara ait sonuçlar aşağıdaki çizelgelerde verilmiştir.

Çizelge 3'teki veriler, incelenen işletmelerde ortalama olarak 15 başı sağmal ve kurudaki inek olmak üzere toplam 33 baş hayvanın olduğunu, dolayısıyla da Niğde ili süt sığırcılığı işletmelerin, ekonomik işletme büyüklüğü (bölge, işletme vb. bazı faktörlere bağlı olarak değişmekle birlikte en az 50 baş ve üzeri sağmal kapasiteli) olarak kabul edilen büyüklüğün oldukça altında, daha çok küçük ölçekli aile tipi işletmeler şeklinde olduğunu göstermektedir. Yine, incelenen toplam 95 işletmeden sadece 8 tanesinin (%8,4) 30 baş ve üzerinde sağmal hayvana sahip olması da bu tespiti destekler niteliktedir. Bununla birlikte, işletmelerdeki buzağı oranının yaklaşık %20, inek oranının da yaklaşık %45 düzeyinde olması, işletmelerdeki gebelik, doğum, buzağı bakım ve beslemesi gibi işlerin genel olarak iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. 2008-2009 yıllarını kapsayan bir araştırmada Tokmak ve ark. (2011) bu oranları buzağılar için yaklaşık %23, danalar için %20, düveler için %20, inekler için ise %37 olarak bildirmiştir.

Çizelge 4'teki veriler incelendiğinde, yetiştiricilerin sığırcılıkla ilgili yeterli tecrübeye sahip olduğu, ahırların yeterli düzeyde temizlendiği, sağmal hayvanlardan günlük ortalama 16,58 kg süt alındığı (laktasyon süresi 305 gün alındığında laktasyon verimi yaklaşık 5057 kg olacaktır), bu ortalamanın Tokmak ve ark. (2011)'in 2008-2009 yılları için bildirdiği 3850 kg olan ortalama verim ile 2012 yılı verilerine (TÜİK, 2013) göre kültür ırkı sağmal inekler için verilen ve yaklaşık 3869 kg olan (2.211.242 baş sağmal ve 8.554.402 ton süt) ülke ortalamasının üzerinde olduğu, hayvan ırkı ve verimler dikkate alındığında hayvanlara verilen günlük silajla birlikte kaba yem ve kesif yem miktarlarının yeterli olduğu; ortalama değerlere bakıldığında buzağuların yaklaşık 9 gün analarıyla birlikte kaldığı, ağız sütünün yaklaşık 4 gün verildiği, buzağuların yaklaşık 67 gün sonra sütten kesildiği, buzağılara doğumdan yaklaşık 3 hafta sonra kaba yem ve kesif yem vermeye başlandığı, işletmelerde daha çok mobil süt sağım makinası kullanıldığı, ineklerin kuruda kalma süresinin ideal olarak kabul edilen 60 günlük süreye oldukça yakın olduğu, düvelerin uygun olarak kabul edilen yaşta yaklaşık 16 aylık iken ilk kez tohumlandığı ve bir gebelik için yine ideal olarak kabul edilen sayıda yaklaşık 1,6 kez tohumlama yapıldığı (Şekerden ve Özkütük, 1990) görülmektedir.

Çizelge 3. İşletme başına çağlarına göre büyükbaş sayıları ve oranları

Hayvan Sayıları (İşletme Başına Düşen)	Ortalama (Baş)	(%)
Buzağı Sayısı	6,54	19,85
Dana Sayısı	4,46	13,54
Düve Sayısı	5,23	15,87
Tosun ve Boğa Sayısı	2,02	6,13
Kurudaki İnek Sayısı	1,39	4,22
Sağmal İnek Sayısı	13,31	40,39
Toplam Hayvan Sayısı (baş)	32,95	100,00

Çizelge 4. İşletmelerin bazı özelliklerine ilişkin istatistikler

Özellikler	Ortalama
Çiftçi ailesindeki üye sayısı (kişi)	5,17
Sığırcılık yapma süresi (yıl)	15,17
Ahırlar	
Uzunluk x Genişlik x Yükseklik (m)	20,23 x 12,39 x 3,90
Temizlik Durumu	
Yılda yapılan genel temizlik sayısı (kez)	2,73
Haftada altlık değiştirme sayısı	4,60
Yemler	
Hayvan başına kesif yem miktarı (kg)	6,43
Hayvan başına kuru ot, saman vb. kaba yem miktarı	9,06
Hayvan başına silaj yem miktarı	5,81
Buzağılar	
Yeni doğan buzağuların analarıyla birlikte kalma süresi (gün)	8,89
Buzağılara ağız sütü verme süresi (gün)	3,86
Buzağuları sütten kesme süresi (gün)	67,32
Buzağulara doğumdan sonra kaba ve kesif yem verme süresi (gün)	20,72
Sağım	
1 Mobil süt sağım makinasına düşen sağmal inek sayısı (baş)	6,64
Süt Verimi	
Sağmal hayvan başına günlük süt verimi (kg)	16,58
İneklerin kuruda kalma süresi (gün)	66,99
Tohumlama	
Düvelerin ilk tohumlama yaşı (ay)	15,93
Bir gebelik için tohumlama sayısı (adet)	1,63

Çizelge 5'teki oranlar genel olarak değerlendirildiğinde, işletmelerin küçük ölçekli olmasına paralel olarak işletmelerde daha çok aile işgücünden yararlanıldığı, işletmelerin yaklaşık 2/3'ünün ihtiyaç duyduğu yem bitkisini kendilerinin ürettiği, birlik üyeliği konusunda yeterli bilincin olduğu, yataklık kullanımı ve ahırlardaki havalandırmanın yetersiz olduğu, buzağı bölmesi konusunda bilinçli olduğu, septisemi aşısı ve serumu

konusundaki bilincin kötü olmamakla birlikte artırılması gerektiği, buzağularda göbek bakımına önemli ölçüde dikkat edildiği, meme temizliği konusunda son derece titiz bulunduğu, kayıt sistemi ve veteriner hekim kontrolü konusunda işletmelerin iyi sayılabilecek durumu olduğu ve yetiştiricilerin yaklaşık 2/3'ünün dışarıdan bilgi desteği aldıkları görülmektedir.

Çizelge 5. Evet/hayır şeklinde cevap verilen bazı konular için oranlar

Konular	Evet (%)	Hayır (%)
İşletmenin günlük işleri ile sadece siz mi uğraşıyorsunuz?	58,1	41,9
Sizden başka hayvanların bakımı ile ilgilenen kişi var mı?	94,4 (aileden biri)	7,6 (işçi)
İşletmede ihtiyaç duyulan yem bitkisi üretimi	64,4	35,6
Herhangi bir birliğe üyelik durumu	92,2	7,8
Barınma döneminde ahırda yataklık kullanımı	20,3	79,7
Ahırda havalandırma bacası	21,9	78,1
Buzağılar için ayrı bölme	72,3	27,7
İnekler için doğum bölmesi	53,8	46,2
Gebe ineklere septisemi aşısı uygulaması	50,5	49,5
Buzağulara septisemi serumu verilmesi	44,9	55,1
Buzağulara doğumundan sonra göbek bakımını uygulaması	72,9	27,1
Meme temizliği	95,6	4,4
Hayvanlara ait bireysel kayıt sistemi	62,6	37,4
Veteriner hekim kontrolü	72,3	27,7
Bilgi desteği alma durumu	66,0	34,0

Çizelge 6 ve 7'den yetiştiricilerin öncelikli sorun olarak gördükleri veya görmedikleri konular genel olarak değerlendirildiğinde, 20 farklı başlık şeklinde verilen konudan yetiştiriciler için öncelikli ilk beş sorunun sırasıyla; yem ve işçilik gibi temel girdilerin pahalı olması, kesif yem temini, ürünlerin değer fiyattan satılamaması, kaba yem temini ile mera sorunları olduğu; bununla birlikte yine sırasıyla sağım, doğum, tohumlama, buzağı bakımı ve büyütme ile üreme konularının öncelikli sorunlar olarak görülmediği anlaşılmaktadır.

Çizelge 8 ve 9'dan yetiştiricilerin en çok ve en az memnun oldukları konular genel olarak değerlendirildiğinde, Likert ölçeği skorlarına göre

yetiştiricilerin sığırcılık faaliyetleri içerisinde en çok memnun oldukları ilk beş konunun sırasıyla yetiştirilen hayvan ırkı (3,95), üyesi olunan yetiştirici örgütünün hizmetleri (3,94), ineklerin sağım işlemi (3,76), buzağı doğum ve bakım işleri (3,74) ile kayıt tutma ve hayvan takip sisteminin olduğu (3,71); en az memnun oldukları ilk beş konunun ise sırasıyla sığırcılıkla ilgili Bakanlık politikaları (1,83), üretilen hayvanların satış fiyatı ve pazar durumu (1,96), üretilen sütün satış fiyatı ve pazar durumu (2,04), yem ve işçilik gibi temel girdilerin temini ve maliyeti (2,06) ile kredi ve finansal destekler (2,08) olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 6. Öncelik sırasına göre en çok öncelik verilen sorunlar

En çok öncelik verilen sorunlar	Küçük (1-9)	Orta(10-29)	Büyük (30+)	GENEL
Damızlık hayvan bulma sorunu		5.	2.	
İşçi ve işçilik sorunu			4.	
Girdilerin (yem, işçilik vb.) pahalı olması sorunu	3.	1.	1.	1.
Kesif yem sorunu	1.	3.		2.
Ürünlerin değer fiyattan satılamaması sorunu	4.	2.	3.	3.
Kaba yem sorunu	2.	4.		4.
Mera sorunu	5.		5.	5.

Çizelge 7. Öncelik sırasına göre en az öncelik verilen sorunlar

En az öncelik verilen sorunlar	Küçük (1-9)	Orta (10-29)	Büyük (30+)	GENEL
Barınak ve barındırma yetersizliği sorunu			4.	
Makine, alet-ekipman yetersizliği sorunu			3.	
Hastalık ve veteriner hizmetleri sorunu			5.	
Kayıt tutma ve sürü takibi sorunu	5.			
Sağım sorunları	2.	1.	4.	1.
Doğum (zor doğum vb.) sorunları	1.	4.	2.	2.
Çiftleştirme (tohumlama) sorunu	3.	2.		3.
Buzağı bakımı ve buzağı büyütme sorunu	4.	5.	1.	4.
Üreme (gebe kalmama, yavru atma vb.) sorunları		3.		5.

Çizelge 8. Likert skorlarına göre en çok memnun olunan ilk beş konu

Memnuniyet konuları	Küçük (1-9)	Orta (10-29)	Büyük (30+)	GENEL
Kullanılan damızlık hayvan ırkından memnuniyet	4,02 (1.)	3,84 (3.)	4,00 (1.)	3,95 (1.)
Üyesi olunan örgütün hizmetlerinden memnuniyet	3,87 (2.)	4,03 (1.)	3,88 (2.)	3,94 (2.)
İneklerin sağım işlerinden memnuniyet	3,67 (5.)	3,85 (2.)	3,88 (2.)	3,76 (3.)
Buzağı doğum ve bakım işlerinden memnuniyet	3,65	3,84 (3.)	3,88 (2.)	3,75 (4.)
İşletmedeki hayvan kayıt sisteminde memnuniyet	3,60	3,83 (4.)	3,71 (4.)	3,71 (5.)
İşletmedeki işçilik ve işçi hizmetlerinden memnuniyet	3,77 (3.)	3,59	3,88 (2.)	3,70
Sığırcılıkla ilgili sahip olunan teknik bilgidenden memnuniyet	3,56	3,56	3,88 (2.)	3,59
Çiftleştirme (tohumlama) işlerinden memnuniyet	3,42	3,72 (5.)	4,00 (1.)	3,59
Hayvan barınaklarından memnuniyet	3,56	3,54	3,88 (2.)	3,58
Veterinerlik hizmetlerinden memnuniyet	3,60	3,41	3,63 (5.)	3,52
İşletmede hizmet veren teknik personelden memnuniyet	3,72 (4.)	3,31	3,29	3,51
Sağmal hayvanların süt verimlerinden memnuniyet	3,31	3,54	3,63 (5.)	3,43
İşletmenin mevcut kapasitesinden memnuniyet	3,17	3,62	3,75 (3.)	3,40

Likert Ölçeği 1: Çok Kötü, 2: Kötü, 3: Orta, 4: İyi, 5: Çok İyi. Parantez içindeki değerler sıra numarasıdır.

Çizelge 9. Likert skorlarına göre en az memnun olunan ilk beş konu

Memnuniyet konuları	Küçük (1-9)	Orta (10-29)	Büyük (30+)	GENEL
Sığırcılıkla ilgili Bakanlık politikalarından memnuniyet	1,75 (1.)	1,76 (1.)	2,63 (4.)	1,83 (1.)
Üretilen sütün satış fiyatından memnuniyet	1,94 (2.)	1,97 (3.)	2,00 (2.)	1,96 (2.)
Üretilen hayvanların satış fiyatından memnuniyet	1,98 (4.)	1,92 (2.)	2,00 (2.)	1,96 (2.)
Üretilen sütün satışıyla ilgili pazar durumundan memnuniyet	1,94 (2.)	2,10 (5.)	2,38 (3.)	2,04 (3.)
Kullanılan girdi (yem, işçilik vb.) fiyatlarından memnuniyet	1,96 (3.)	2,05 (4.)	2,75 (5.)	2,06 (4.)
Finansal (krediler) desteklerden memnuniyet	2,04 (5.)	2,16	1,88 (1.)	2,08 (5.)
Girdi (yem, işçilik, elektrik vb.) temininden memnuniyet	2,28	2,55	2,38 (3.)	2,40
Kaba yem ihtiyacının karşılanma durumundan memnuniyet	3,02	2,87	2,75 (5.)	2,94

Likert Ölçeği 1: Çok Kötü, 2: Kötü, 3: Orta, 4: İyi, 5: Çok İyi. Parantez içindeki değerler sıra numarasıdır.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen tüm bulgular genel olarak değerlendirildiğinde:

- İlde genellikle süt sığırcılığı şeklinde yapılan, ancak bu üretim tipinin belki de en önemli pazarı konumunda olan sığır besiciliğinin yetersiz oluşu önemli bir sorun olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle sığır yetiştiricileri, besicilik konusunda başta ilgili Bakanlıklara ait birimler olmak üzere diğer tüm kurum, kuruluş ve yetiştirici örgütlerince bilgilendirilmeli, ildeki besicilik işletmelerinin yaygınlaştırılması öncelikli olarak devlet eliyle teşvik edilmelidir.
- İlde bugün için yetersiz olduğu görülen süt ve et ürünleri işleyen sanayi kuruluşları teşvik edilerek hem sayıları hem de ürün işleme kapasiteleri artırılmalıdır.
- İlde daha çok küçük ölçekli aile tipi işletmeler şeklinde olan süt sığırcılığı işletmeleri çeşitli teşvik ve desteklemelerle entansif üretimin yapıldığı büyük ölçekli ticari işletmeler yönünde geliştirilmelidir.
- İşletmelerde sığırcılıkla ilgili birçok faaliyet ve parametrenin (kullanılan sığır ırkı, barındırma, besleme, ortalama verimler, tohumlama, gebelikler, doğumlar, sağım işlemleri, sağlık koruma vb.) oldukça iyi olduğu, ancak özellikle işletmelerin küçük ölçekli olmasına bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülen, kesif ve kaba yem teminindeki sorunlarla birlikte yem ve diğer benzeri temel girdilerin pahalı olması ve üretilen ürünlerin değer fiyattan pazarlanamaması gibi konuların başlıca sorunlar olarak öne çıktığı tespit edilmiştir. Bu sorunlar işletme büyüklüklerinin artırılmasına paralel olarak, özellikle yem girdilerinin işletme içinden karşılanması, üretilen ürünlerin toplu olarak ve aracısız olarak doğrudan pazarlanması ve tüm bu faaliyetlerde üyesi olunan Yetiştirici Birliğinin daha etkin kullanımıyla önemli ölçüde çözülebilir.

Kaynaklar

- Pekel E, Ünalın A, 1997. Türkiye Süt Sığırcılığının Geliştirilmesinde Damızlık Hayvan Yetiştiricileri Birliklerinin Rolü. Hayvancılıkta Örgütlenme Sorunları Sempozyumu. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü, 27-28 Kasım 1997, İzmir.
- URL, 2013. Niğde İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Web Sayfası, 2013. <http://www.nigdetarim.gov.tr/index.php/features/tarimyapi> (21 Temmuz 2013).
- Ünalın A, Cebeci Z, 2007. HerdGuide-Turk: A Herd Management Software for Dairy Cattle Breeding. J Agric Fac Ç.Ü., 22 (1): 81-88, Adana.
- Ünalın A, 2009. Estimation of Genetic Parameters and Correlations Among Some Body Measurements of Holstein Calves and Effects of These Measurements on Calving Difficulty. J Anim Vet Adv, 8 (8):1589-1594.
- Ünalın A, 2012. A Study on Comparison of Some Body Measurements of Turkish Native Cattle Breeds: South Anatolian Red and Native Southern Yellow Cattle. International Animal Science Congress of Turkish and Relatives Communities, 11-13 September 2012, Suleyman Demirel University, Isparta, Turkey.
- SPSS, 2004. SPSS for Windows Ver. 13.0, SPSS Inc., Chicago, Illinois, USA.
- Şekerden Ö, Özkütük K, 1990. Büyükbaş Hayvan Yetiştirme. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No:122, Adana.
- Tokmak T, Ünalın A, Çiçek R, 2011. Niğde İli Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Ekonomik Analizi. 7. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 14-16 Eylül 2011, Adana.
- TÜİK, 2013. Tür ve ırklarına göre sağılan hayvan sayısı ve süt üretim miktarı http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=684 (21 Temmuz 2013).
- Yazıcıoğlu E, Erdoğan S, 2004. SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Detay Anatolia Akademik Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.